

Vlaams
Parlement

ingediend op **1714** (2018-2019) – Nr. 1
24 oktober (2018-2019)

Voorstel van resolutie

van Tine Soens, Güler Turan en Joris Vandenbroucke

betreffende een wapenembargo tegen Saudi-Arabië

TOELICHTING

In de beleidsnota Buitenlands Beleid, Internationaal Ondernemen en Ontwikkelingssamenwerking 2014-2019 van de minister-president (*Parl. St.* VI. Parl. 2014-15, nr. 147/1) staat te lezen: "Het thema mensenrechten neemt een steeds prominentere plaats in het Vlaams buitenlands beleid in. Tegelijkertijd moet echter nog meer aandacht uitgaan naar mensenrechten in een context van duurzaam en ethisch internationaal ondernemen. Het nieuwe Wapenhandeldecreet, dat de Vlaamse Regering in 2012 aannam, brengt ethische overwegingen en economische wetmatigheden met elkaar in evenwicht."

Verder staat er ook: "De Vlaamse Regering wil bijdragen tot een meer democratisch en vreedzaam internationaal wereldsysteem. Ze ziet daartoe een taak voor haar weggelegd op het vlak van het bevorderen van de mensenrechten en van de promotie van goed bestuur, democratie en duurzaam en verantwoord ondernemen in het Vlaams buitenlands beleid. Ze voert in dat kader ook een verantwoord(elijk) vergunningsbeleid voor de handel in strategische goederen."

Mensenrechten zijn rechten waarop iedereen aanspraak kan maken, ongeacht herkomst, nationaliteit, overtuiging, geslacht, wettelijke status of andere kenmerken. Ze zijn universeel. In de 21e eeuw verwacht je dan ook dat ze overal worden toegepast. Dat blijkt echter niet het geval in veel landen, waaronder Saudi-Arabië.

Mensen worden er openlijk geëxecuteerd, politieke dissidenten worden er vervolgd, vrouwenrechten worden er in het dagdagelijkse leven geschonden en men hanteert er nog steeds marteltechnieken. Mensenrechtenorganisaties wijzen consequent op de veelvuldige en systematische schendingen van de mensenrechten in het koninkrijk. In de commissie Buitenlands Beleid kwam de situatie in Saudi-Arabië al meermaals aan bod. Ook de recente gebeurtenissen en de mogelijke betrokkenheid van Saudi-Arabië bij de moord op de kritische journalist Jamal Khashoggi in het Saudische consulaat in Istanboel tonen dit opnieuw aan. Dit vormt een nieuwe aanleiding om nogmaals te pleiten voor een wapenembargo tegen Saudi-Arabië. De Duitse bondskanselier Angela Merkel heeft naar aanleiding van deze gebeurtenis een opschorting van de wapenhandel vanuit Duitsland naar Saudi-Arabië aangekondigd.

Daarnaast is er de oorlog in Jemen, die sinds begin 2015 woedt tussen de sjiiitische Houthi's en het soennitische Jemenitische leger, dat loyaal is aan president Hadi. Diens bondgenoot Saudi-Arabië voert sinds maart 2015 bombardementen uit op de rebellen en krijgt daarbij steun van een Arabische coalitie met onder meer Koeweit, Qatar en de Verenigde Arabische Emiraten. Ook hier maken mensenrechtenorganisaties gewag van schendingen van het internationaal humanitair recht. De Saudi's maken er vaak geen onderscheid tussen burgers en legitieme militaire doelwitten. Het land ondergaat nu een ongekende hongersnood als gevolg van deze oorlog. De federale minister van Ontwikkelingssamenwerking De Croo liet vorig jaar in De Zevende Dag optekenen dat hij het conflict gruwelijk, brutaal en waanzinnig vond¹. Hij meent dat de 'case-by-case'-benadering van de Vlaamse Regering bij wapenexportvergunningen naar Saudi-Arabië niet volstaat. Het is 'dweilen met de kraan open'.

Ten derde is er de rol die Saudi-Arabië speelt in het verspreiden van een radicale, jihadistische en salafistische islam. De verspreiding en steun vanuit Saudi-Arabië voor salafistische ideeën vormt een grote uitdaging voor onze veiligheidsdiensten. Als we de strijd tegen radicalisering en terreur ernstig nemen, kunnen we niet om de rol van de Saudi's heen.

¹ (2017, 26 maart). Hongersnood in Afrika (televisiefragment: <https://www.vrt.be/vrtnu/a-z/de-zevende-dag/2017/de-zevende-dag-d20170326/>). In De Zevende Dag, VRT.

De Vlaamse Regering voerde in 2014 militair materieel uit naar de Saudische krijgsmacht². Later, begin 2016, werd de vergunning voor de uitvoer van datzelfde materiaal geweigerd³. Belangrijk is hier om weten dat bij heel wat wapenhandel uit Vlaanderen zowel intra-Europees als extra-Europees het uiteindelijke eindgebruik ongekend is. Het Vlaams Vredesinstituut noemde dit hoge ongekende eindgebruik de achilleshiel van het vergunningenbeleid. Vlaams militair materieel eindigt dus vaak in ongekende handen. Dat zorgt ervoor dat het geen toetsing toelaat aan de criteria rond mensenrechten of humanitair recht. Dat illustreert onder meer het rapport 'Van Vlaamse makelij. Het eindgebruik van Vlaams militair materieel' van het Vlaams Vredesinstituut. Zo gebruikt de Saudische krijgsmacht de M113-tank, met Vlaamse rupsbanden, en het gevechtsvliegtuig Eurofighter Typhoon, met Vlaamse radarapparatuur.

Het kan niet de bedoeling zijn dat Vlaanderen onderdelen van wapens exporteert waar het eindgebruik zich in landen in oorlog situeert of bij landen die een duidelijk faciliterende rol spelen in een conflict, noch naar landen die de mensenrechten systematisch schenden. We mogen economische belangen nooit laten primeren op de strijd tegen extremisme, op mensenrechten, op vrede en stabiliteit. Met dit voorstel van resolutie vragen wij opnieuw dat er een wapenembargo tegen Saudi-Arabië vanuit Vlaanderen wordt ingesteld en dat al het mogelijke wordt gedaan om ook tot een Europees wapenembargo te komen. Ook het Waalse Gewest moet aangemoedigd worden om een wapenembargo tegen het land in te stellen.

Uit het antwoord van de minister-president op de schriftelijke vraag van Tine Soens van 28 augustus 2018 (nr. 347) bleek dat de Belgische permanente vertegenwoordiging bij de EU de belangrijkste Europese partners bevraagd heeft over hun standpunt ten opzichte van een EU-wapenembargo tegen Saudi-Arabië. Daaruit werd geconcludeerd dat een voorstel tot dergelijk EU-wapenembargo geen kans op slagen heeft, gelet op de consensusvereiste binnen de Raad. Gezien de recente gebeurtenissen, de internationale verontwaardiging en de daaropvolgende uitspraken van de Duitse bondskanselier Angela Merkel, kan dit mogelijks worden herzien. Vlaanderen moet hierbij een voortrekkersrol op zich nemen: door zelf alvast een wapenembargo in te voeren en door alles in het werk te stellen om tot een Europees wapenembargo te komen.

Met de wijziging vorig jaar van het Wapenhandeldecreet van 15 juni 2012 heeft de Vlaamse Regering de middelen daarvoor in handen. Laten we ze nu ook inzetten. Misschien nog meer dan ontwikkelingssamenwerking is het beleid inzake de in-, uit- en doorvoer van strategische goederen een graadmeter of het de regering menens is met vrede, veiligheid, mensenrechten en duurzame ontwikkeling.

We mogen dan ook geen wapens verkopen aan, of uitvoeren naar landen die in oorlog zijn of die een duidelijk faciliterende rol spelen in een conflict, noch naar landen die de mensenrechten systematisch schenden.

Tine SOENS
Güler TURAN
Joris VANDENBROUCKE

² Maandverslagen wapens 2014 (2015), Dienst Controle Strategische Goederen, p. 209.

³ Maandverslagen wapens 2016 (2017), Dienst Controle Strategische Goederen, p. 5.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

Het Vlaams Parlement,

- gelet op:
 - 1° de rol van Saudi-Arabië in het financieren van het jihadistische salafisme dat ook via sommige moskeeën in ons land wordt verspreid;
 - 2° de staat van de mensenrechten in het koninkrijk Saudi-Arabië, met name de rechten van politieke dissidenten en vrouwen;
 - 3° het massaal uitvoeren van de doodstraf in Saudi-Arabië na bedenkelijke rechtsprocedures op basis van vage beschuldigingen, met als dieptepunt de executie op 2 januari 2016 van 47 mensen waaronder de sjiiitische geestelijke leider Nimr Baqr al-Nimr;
 - 4° de faciliterende rol van Saudi-Arabië in wapentrafiëken naar conflictgebieden zoals de oorlog in Syrië, waardoor ook wapens van Belgische makelij in deze conflicten terechtkomen;
 - 5° de schendingen van het internationaal humanitair recht, begaan door Saudi-Arabië in Jemen, en de heersende hongersnood in Jemen ten gevolge van het conflict;
 - 6° het decreet tot wijziging van het Wapenhandeldecreet van 15 juni 2012 waar de Vlaamse Regering de bevoegdheid krijgt om beperkende maatregelen op te leggen voor een periode ten hoogste van zes maanden aan landen van bestemming of eindgebruik;
 - 7° de uitvoervergunning toegestaan voor export naar Saudi-Arabië van 'niet-geviseerde toebehoren en speciaal ontworpen onderdelen voor gewezen, karabijnen, revolvers, pistolen, machinepistolen en machinegeweren' in de zomer van 2016;
 - 8° het rapport 'Van Vlaamse makelij. Het eindgebruik van Vlaams militair materieel' van het Vlaams Vredesinstituut waaruit blijkt dat Vlaamse onderdelen in Saudi-Arabië terechtkomen;
 - 9° de goedkeuring door de Kamer van Volksvertegenwoordigers van de resolutie om het buitenlandbeleid van het Koninkrijk Saudi-Arabië te herzien;
 - 10° de schriftelijke vraag van Tine Soens van 28 augustus 2018 (nr. 347) met de vraag om tot een formeel wapenembargo ten opzichte van Saudi-Arabië te komen, hetzij op Vlaams, federaal, Europees of VN-niveau;
 - 11° de onduidelijke omstandigheden waarin de kritische journalist Jamal Khashoggi in het Saudische consulaat in Istanboel om het leven werd gebracht;
 - 12° de uitspraken van de Duitse bondskanselier Angela Merkel om vanuit Duitsland de wapenhandel naar Saudi-Arabië op te schorten;
- overwegende dat:
 - 1° de huidige restrictieve houding inzake handel in strategische goederen ten aanzien van Saudi-Arabië niet toereikend is;
 - 2° meer wapens in een conflictzone zoals het Midden-Oosten niet opportuun zijn;
 - 3° een duidelijk signaal nu meer dan nodig is, ook omwille van de heersende hongersnood in Jemen, en de mogelijke betrokkenheid van Saudi-Arabië bij de moord op Jamal Khashoggi;
 - 4° de vertegenwoordigde politieke partijen in het Vlaams Parlement laten uitschijnen een embargo nodig te vinden;

-
- vraagt de Vlaamse Regering:
 - 1° alle handel in defensiegerelateerde producten, ander voor militair gebruik dienstig materiaal, ordehandhavingsmateriaal, civiele vuurwapens, onderdelen, munitie en de in bijlage I van verordening nr. 428/2009 opgelijste goederen voor tweeeërlei gebruik, met Saudi-Arabië onmiddellijk stop te zetten;
 - 2° al het mogelijk te doen om tot een Belgisch en Europees wapenembargo te komen.

Tine SOENS
Güler TURAN
Joris VANDENBROUCKE